Яман шеш белән ничек авырмаска?

БТР Сәламәтлек саклау министрлыгының баш онкологы Кәдрә Мәгъмүрә хәзерге заманда онкологик авыруларны кисәтү юлларын сөйләде.

– Татарстанда онкологик авыруларны болай кимәчләр белән сөйләргә мөмкин?

– Соңгы елларда Татарстанда, шулай ук бөтен Россия өчен дә характерлы булган тенденцияне күзәтәбез. Беренчедән, халыкның картаюын аңлата алам. Без шәфкать көненә 1 миллиард кешедән артык яшәүчене каршылыйбыз. Икенчедән, халыкның үзенә карашы үзгәрде. Кешеләр, бигрәк тә яшьләр, сәламәтлекләренә игътибарлырак булдылар. Өченчедән, диагностика ысуллары камилләште. Бу факторларның барысы да онкологик авыруларны ачыклауга йогынты ясый.

– Яман шеш белән авыручанең яшәү мөддәте ничә елга сузыла?

– Яман шеш белән авыручы сәламәтлек саклау оешмасына ничек мөрәҗәгать итә, шуңа бәйле. Әгәр ул беренче стадиядә ачыкланса, 95 процентка якын очракта 5 ел яшәү мөмкинлеге бар. Икенче стадиядә ачыкланса, 70 процентка якын. Өченчесендә 30 процентка якын. Дүртенчесендә 5 процентка якын. Ә соңгы стадиядә ачыкланса, 1 ел яшәү мөмкинлеге бар.

– Яман шешнең симптомнары нидә? Татарстанда рәсми рәвештә ничә яңа очраклар теркәлә?

– Симптомнары, яман шеш – төрлечә үсемтәләрдә төрле. Бер үзенчәлекле якларын атап әйтә алмыйбыз. Кайбер очракларда авыруның стадиясен аныклау өчен, ул ничә елдан соң табылганын билгеләү кирәк. Шуңа күрә, 2022 елда Татарстанда 30 меңнән артык яңа очрак теркәлгән булса, 2023 елда 31 меңгә якын булачак.

– Яман шеш белән авыручанның яшәү мөддәтен озайтырга ярдәм итә торган яңа ысуллар барлыкка килдеме?

– Яман шеш белән авыручыларны дәвалауда ике төп юнәлеш бар. Беренчесе – хирургик ысул. Икенчесе – дәвалауның консерватив ысуллары. Консерватив ысуллар – химиотерапия, нишаналы терапия, иммунотерапия. Бу ысуллар белән авыручыларның яшәү мөддәтен озайтырга мөмкин. Шуңа күрә, без яңа ысуллар кулланышка кертәбез. Мәсәлән, Татарстанда нишаналы терапия ысулын кулланышка кертүче беренче медицина оешмасы булдык. Бу ысул белән авыручыларның яшәү мөддәтен 2 елга кадәр озайтырга мөмкин.

– Яман шеш белән авыручыларга ярдәм итү өчен Татарстанда нинди программалар гамәлгә ашырыла?

– Яман шеш белән авыручыларга ярдәм итү өчен Татарстанда 16 төрле программа гамәлгә ашырыла. Аларның барысы да авыруларга бушлай медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле. Шуларның 10 программасы федераль бюджет акчасына гамәлгә ашырыла. Ә 6 программа республика бюджеты акчасына гамәлгә ашырыла. Бу программаларның барысы да авыруларга бушлай медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле.

– Яман шеш белән авыручыларга ярдәм итү өчен Татарстанда 16 төрле программа гамәлгә ашырыла. Аларның барысы да авыруларга бушлай медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле. Шуларның 10 программасы федераль бюджет акчасына гамәлгә ашырыла. Ә 6 программа республика бюджеты акчасына гамәлгә ашырыла. Бу программаларның барысы да авыруларга бушлай медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле.

– Яман шеш белән авыручыларга ярдәм итү өчен Татарстанда 16 төрле программа гамәлгә ашырыла. Аларның барысы да авыруларга бушлай медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле. Шуларның 10 программасы федераль бюджет акчасына гамәлгә ашырыла. Ә 6 программа республика бюджеты акчасына гамәлгә ашырыла. Бу программаларның барысы да авыруларга бушлай медицина ярдәме күрсәтү белән бәйле.

Күчерелә. Башлангычы 8 нче битә

Продуктта ГМО бармы? Билгеләп куй!

«Җитештерүчe йорт/квартирда да үз продуктларының этикеткасында ГМО (генетик модификацияләнгән организмнар) барлыгын күрсәтәме?

Ирина К.»

Еракрак илләрдә булганга тех-ник регламентлы, продукт генетик модификацияләнгән организм кулланып җитештерелгән очракта, кайчакларда таварлар ябылып җитештерүчеләр, төрле мәгълүматлы кимчелекләр күрәсебез килә.

✓ продукт составында ГМО булуын;

✓ продукт генетик үзгәртелгән организмнар кулланып җитештерелүен;

✓ продуктларны генетик үзгәртелгән организмнар кулланып җитештерү технологиясе;

✓ продуктларны генетик үзгәртелгән организмнар кулланып җитештерү технологиясенә кагылышлы башка мәгълүматларны.

Хәзерге вакытта Россия Федерациясе законнарында продуктларны ГМО булуга тикшерү таләп ителмәгән, продукциянең ГМО-сыз (генетик үзгәртелмәгән) икәнлеген раслаучы документ таләп ителми. Шуңа күрә ГМО-сыз маркировкасы, ягъни ГМО-сыз продукт дигән сүзләр булган продукциянең составында ГМО булмавын раслаучы документ булырга тиеш.

Әлмәт Җитештерүчеләр турында сезгә нәрсә белергә кирәк:

✓ Үзегезгә кирәкле продукт турында мәгълүмат алу өчен, аның этикеткасын карагыз. Анда продукт составында ГМО булу-булмавы турында мәгълүмат булырга тиеш.

✓ Әгәр этикеткада мәгълүмат булмаса, продукт составында ГМО булмавын раслаучы документ сорагыз.

Әгәр кулланучы намуссыз булса

«Мин сатучы булып эшлим. Сатып тотканнан сыйфаты җитешсезлеге сәбәпле белән үзенчәлекле тыюлыкларга туры килүчән очраклар да булгалады. Ул чагында без аларны кабаланып кулланучы белән аның нәселләренә хәл итәбез. Әгәр товарда кимчелек булуда кулланучы гаепле икәнлеге ачыкланса, ул сатучыга әлдәкләнә дә булган чыгымнарны кире кайтарырга бурычлы. Кулланучы ул кимчелекне белән үтәрлеп экспертиза нәтиҗәсен сорый бит?

Сергей Р.»

– Умумән нәкъәтле кулланучылар дигән сүзгә ачык, ачыкланган тәнәфесләр юк. Чөнки ачык, сорагыз сорау килеп эшләгә дигән кеше түгел. Сатучы үзе экспертиза үткәрергә тиеш. Әлмә товарга экспертиза үткәру нәтиҗәсендә товарда кимчелекләр булуда кулланучы гаепле икәнлеге ачыкланса, ул сатучыга әлдәкләнә дә булган чыгымнарны кире кайтарырга бурычлы. Кулланучы ул кимчелекне белән үтәрлеп экспертиза нәтиҗәсен сорый бит?

Барлыкс процедураларда да, судта дәлилләү очен, ялга рәсмиләштерелә. Чөнки, сәнәгать судта эшләп күрсәтмәсәң, кулланырга хокукың бар. Әгәр судлы ин мөрәҗәгать итәрсең, ул вакытта ул сәнәгать эшчәнлеген кулланырга хокукың юк.